

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Henrika Kačiupienė **RG-50.473*0241**

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Laba diena, pirmiausia norėjau, kad jūs prisistatytumėte. Koks jūsų vardas ir pavardė?

Henrika Kačiupienė: Henrika Kačiupienė.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais jūs esate gimusi?

Henrika Kačiupienė: 1930.

Alicija Žukauskaitė: Ir kur?

Henrika Kačiupienė: Širvintose.

Alicija Žukauskaitė: Mes, kai buvome su jumis susitikę prieš keletą mėnesių, jūs mums pasakojote, kas darėsi Širvintose Antro pasaulinio karo metu, ir šiandien mes atvažiuojame tam, kad užrašytumėm jūsų prisiminimus. Tai gal galėtumėte papasakoti, kokie buvo baisumai, pirmieji baisumai, kas atsitiko?

Henrika Kačiupienė: Vaikai buvom, bet truputį prisimenu, sesuo dar buvo mano, kai varė žydus į mirties slėnį į Ukmergę 25 km nuo Širvintų. Varė juos po du, po tris, - taip jie buvo sustatyti. Juos varė daugiausia skrebai/baltaraiščiai vadinami, policininkai ir vokiečiai buvo kartu. Mano mama kepavo duoną, lašinius, mėsą liepdavo nešt žydams. Vokiečiai varo, o mes su seseria nešam vis tiek. Jie vargšai buvo, basi, pusiau nuogi. Žiauriai juos mušė labai varydami. Basi ėjo per grindinį. Nuvargę. Ir nuvarė juos iki Ukmergės, iki to slėnio. Kaip jis?.. Pivonija vadinosi, priemiesty. Mus varydavo, nuvarydavo, mes vis tiek ėjom vaikai būdami su seserim. Mažiukus žydus sumesdavo į upę, paskui išgriebdavo žmonės ar kas, numesdavo prie upės, baisu buvo žiūrėti į juos. Mokėmės su jais kartu. Labai gaila buvo, labai verkėm.

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakėt, kad jūs matėt, kaip juos varė į mirties vietą iš Širvintų. Į kur varė?

Henrika Kačiupienė: Į Pivoniją, Ukmergės priemiestį.

Alicija Žukauskaitė: Iš kur jūs žinojot, kad varo į Pivoniją?

Henrika Kačiupienė: Taip visi kalbėjo. Bet mes iki galo nenuėjom, labai toli.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, o kiek tų kilometrų jūs paskui tuos žmones ėjot?

Henrika Kačiupienė: Mes labai ilgai ėjom, pusę tai tikrai nuėjom, gal kokį 12 km.

Alicija Žukauskaitė: 12 kilometrų?

Henrika Kačiupienė: Taip, taip. Paskui grįžom į namus.

Alicija Žukauskaitė: Kiek galėjo būti tų žydų, kuriuos varė?

Henrika Kačiupienė: Labai daug. Buvo ten šimtais. Keli šimtai buvo.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur buvo tie žydai?

Henrika Kačiupienė: Iš Širvintų. Širvintose pusė miestelio buvo žydai.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs juos pažinojot?

Henrika Kačiupienė: Pažinojau. Mano tėvai draugavo su žydais. Turėjo parduotuves, manufaktūros ir taip toliau. Na, tėvai mūsų neleisdavo, bet mes ėjom, mums įdomu buvo pamatyt.

Alicija Žukauskaitė: Kas jums buvo įdomu pamatyt, kaip varo?

Henrika Kačiupienė: Ne, pas pačius žydus.

Alicija Žukauskaitė: A, į svečius?

Henrika Kačiupienė: Taip, taip. Labai verkėm mes su sese.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs man pasakykit, kur jūs pamatėt, kad juos varo į Ukmergę?

Henrika Kačiupienė: Mes pas žydus gyvenom. O miestelis ilgas, trijų kilometrų. Tai per visą miestelį ėjo, o mes toliau biskį, nes vokiečiai varė, bet mes vis tiek ėjom toliau iš paskos.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie nešėsi ką nors su savimi?

Henrika Kačiupienė: Mama keptavo duoną, sako, neškit ir įduokit.

Alicija Žukauskaitė: Tai ji siūlė nešti duoną, kai jie ėjo ta gatve?

Henrika Kačiupienė: Kai gatve ėjo.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs davėt tą duoną?

Henrika Kačiupienė: Davėm.

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakot, mama liepdavo. Ar jūs ankščiau tą duoną duodavot, ar jūs davėt, kai jie ėjo tuo keliu?

Henrika Kačiupienė: Kai jie ėjo, tai mes pribėgdavom ir kišdavom.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie imdavo tą duoną?

Henrika Kačiupienė: Imdavo.

Alicija Žukauskaitė: O sargyba?

Henrika Kačiupienė: Daug buvo sargybos, ne visi matė. Mes prieidavom, kol jie nematė, taip jau iš paskos. Jie alkani buvo.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, o prieš išvedant, išvežant juos iš miestelio, kur jie buvo prieš tai?

Henrika Kačiupienė: Prieš tai buvo getas toks, ir jie gete buvo uždaryti.

Alicija Žukauskaitė: Ar juos saugojo kas nors tam gete?

Henrika Kačiupienė: Saugojo, aišku.

Alicija Žukauskaitė: Kiek maždaug laiko jie buvotam gete?

Henrika Kačiupienė: Nežinau, mėnesį gal, savaitę, kitą. Aš neprisimenu. Bet mes visur įlįsdavom kai vaikai buvom.

Alicija Žukauskaitė: O jūs galėdavote į patį getą įlįsti?

Henrika Kačiupienė: Ne, saugojo, labai saugojo.

Alicija Žukauskaitė: O kas saugojo getą?

Henrika Kačiupienė: Na, šitie vokiečių pakalikai, skrebai vadinamieji. Nežinau, tuos milicininkus vadindavo skrebukais. Skrebais vadindavom.

Alicija Žukauskaitė: Ar tie skrebai, kaip jūs sakot, ar jie turėjo kokius nors išskirtinius ženklus?

Henrika Kačiupienė: Turėjo. Tos uniformos – tokie, kaip kareiviai, tokios panašios, kaip kareivių, uniformos.

Alicija Žukauskaitė: Kokios tautybės buvo šitie skrebai?

Henrika Kačiupienė: Lenkai, rusai, lietuviai buvo. Visokių ten buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie buvo vietiniai, ar atvažiuavę?

Henrika Kačiupienė: Vietiniai, vietiniai. Ten buvo daugiausia lenkų. Mes irgi lenkiškai kalbėjom, mes irgi lenkų tautybės buvom. Paskui jau Vilniuj aš susipažinau su savo vyru, lietuvis jis buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs pažinojot tuos skrebus?

Henrika Kačiupienė: Kai kuriuos pažinojau. Jie labai žiaurūs buvo, mušdavo mus.

Alicija Žukauskaitė: Mušdavo jus?

Henrika Kačiupienė: Taip.

Alicija Žukauskaitė: O žydus irgi mušdavo?

Henrika Kačiupienė: Mušdavo.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt?

Henrika Kačiupienė: Šito neprisimenu, bet mama pasakojo, kad mušdavo juos.

Alicija Žukauskaitė: Ar tada, kai juos varė tuo keliu, kur jūs sakėt, kad lydėjot, ar gete liko dar nors kiek žydų?

Henrika Kačiupienė: Ne, visus išvarė. Tokią ilgą virtinę žydų. Ir kai varė, labai daug jų ėjo.

Alicija Žukauskaitė: Ar toj virtinėj jūs matėt kokių nors pažįstamų žydų?

Henrika Kačiupienė: Aš neprisimenu, bet buvo daug pažįstamų žydų, visi bendravom, ir mano tėvai labai bendravo su žydais. Buvo, buvo. Ir tie žydukai, kurie mokėsi su manim ir su seserim taip pat buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs tuos žydukus matėte kolonoje?

Henrika Kačiupienė: Mačiau. Kitus kaip paskandino mačiau, kaip ištraukė, mačiau. Kaip gulėjo su trusikais nuogi. Tokie gražūs, jauni. Tai dar aš mokiausi kartu.

Alicija Žukauskaitė: Kur jūs matėt juos paskandintus?

Henrika Kačiupienė: Upėj, Širvintų upėj. Mes su mama stovėjom prie upės, netoli visai. Ėjom žiūrėti. Ir tuos žydukus atpažindavom.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar tai buvo vieną kartą, ar kelis kartus?

Henrika Kačiupienė: Kelis kartus. Juos sukraudavo ir skandindavo. Kam juos reikėjo skandint?

Alicija Žukauskaitė: O kas juos skandindavo?

Henrika Kačiupienė: Na, tie skrebai ar milicija vadinosi. Mes skrebukais vadinom.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūms yra tekę matyti, kaip skandina?

Henrika Kačiupienė: Ne, nemačiau, tik matydavau, kaip ištraukdavo. Kas juos ištraukdavo? Žmonės turbūt. Ir paguldydavo mirusius.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinot, kad tai buvo žydukai Širvintų?

Henrika Kačiupienė: Taigi matėsi, kad buvo. Tas Abeliukas buvo. Abelis, labai gražus žydukas, aš jį labai gerai prisimenu, vienoj klasėj mes mokėmės. Gerai mokėsi. Ir paskui daugiau buvo.

Alicija Žukauskaitė: Tai kokio amžiaus buvo tie žydukai tuo metu?

Henrika Kačiupienė: Man buvo apie dešimt metų, ir jie tokie buvo kaip aš.

Alicija Žukauskaitė: Gal galėtumėte prisiminti, kiek kartų buvo, kai matydavote, kad iš upės ištraukia?

Henrika Kačiupienė: Prisimenu, kaip gulėdavo ištraukti, o paskui nežinau, kur jie dingdavo. Ar užkasdavo kur nors, nežinau. O vienas žydas dvarininkas buvo. Ir jis išsaugojo visą šeimą, - žmoną, vieną sūnų ir dvi dukras. Dar su tom dukrom mes mokėmės, viena Lilia, kita Rachelė, labai jos gražios buvo, labai mes gražiai draugavom. Paskui tas žydas išvažiavo į Izraelį, laiškus rašė.

Alicija Žukauskaitė: Tai jis išsigelbėjo kažkaip?

Henrika Kačiupienė: Jis išsigelbėjo, žmona ir visi vaikai.

Alicija Žukauskaitė: O kaip jis išsigelbėjo?

Henrika Kačiupienė: Jis labai geras buvo savo žmonėms, ir žmonės jį labai gerbė ir saugojo Širvintų rajone. Kiekvienas kitoj vietoj, - vienoj vietoj žmona, kitoj vietoj dukterys, ir sūnus, ir jisai. Ir visi išsigelbėjo.

Alicija Žukauskaitė: Ir žmonės juos išsaugojo?

Henrika Kačiupienė: Išsaugojo. Pasakojo ta Lilia, sako, darė gi kratas pas žmones, o aš sėdžiu ant bulvių ir drebu, kad nesurastų. Nesurasdavo, labai gerai paslėpdavo. Paskui,

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

prisimenu, kai baigėsi visos tos bjaurybės, tai jis išsigelbėjo ir pas mus atėjo su visa šeima. Mama labai jau jas globojo, ir kai būdavo kokios nors šventės religinės, visada pakviesdavo, ir jie visada ateidavo.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar tie atsitikimai su iš vandens ištrauktais žydukais vyko prieš tai, kai išvarė žydus, ar po to?

Henrika Kačiupienė: Jau po to, juos surado kažkaip. Jau buvo numarinti.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinot, kad būtent skrebai tuos žydukus žudė, o ne kas nors kitas?

Henrika Kačiupienė: Skrebai, ir labai jų nekenė žmonės visi, nes jie labai bjaurūs buvo.

Alicija Žukauskaitė: Gal jūs pavardes prisimenat tų skrebų?

Henrika Kačiupienė: Neprisimenu. O tas žydas, kuris išsigelbėjo, Kronikas buvo pavardė.

Mergaitės buvo viena Rachilė, kita Lilia.

Alicija Žukauskaitė: Noriu patikslinti dar kartą. Kai jie ėjo tuo keliu, tuo vieškeliu...

Henrika Kačiupienė: Per miestelį. Paskui tas vieškelis ir ėjo toliau.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs sekėt ir toliau už miestelio?

Henrika Kačiupienė: Sekėm, bet paskui nuvarė, ir mums kojas skaudėjo.

Alicija Žukauskaitė: Papasakokit apie sargybą, ko buvo daugiau – skrebų ar vokiečių?

Jūs sakėt, kad buvo tie ir tie. Ko buvo daugiau?

Henrika Kačiupienė: Vokiečiai turėjo žiūrėt, kaip skrebai dirba... Jų turėjo būti daugiau truputį... O tie tai pakalikai buvo, pakalikai vokiečių.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, o tie pakalikai Širvintose, taip, kaip, pavyzdžiui, kituose miesteliuose, ar jie nešiojo baltus raiščius?

Henrika Kačiupienė: Jokių raiščių aš neprisimenu, nebuvo, ne. Tokia uniforma lyg ir kareivių.

Alicija Žukauskaitė: Papasakokite detaliau, kaip atrodė ta kolona, kur žmonės ėjo.

Henrika Kačiupienė: Po tris, po keturis, va taip ir ėjo. Basi, vargšai. Tas vaizdas man stovi akyse.

Alicija Žukauskaitė: Kaip atrodė jų veidai, ar jie žiūrėjo kur nors, ar jie jus matė?

Henrika Kačiupienė: Jos verkė, moterys visos, tos žydės, žydelkaitės.

Alicija Žukauskaitė: O mažų vaikų buvo?

Henrika Kačiupienė: Mažai. Buvo, bet ne perdaugiausiai.

Alicija Žukauskaitė: Koks tai buvo metų laikas – vasara, rudenį...

Henrika Kačiupienė: Vasara. Basi ėjo visi, bet kodėl ėjo basi ėjo, nežinau.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie turėjo ryšulių su savimi?

Henrika Kačiupienė: Ryšulius turėjo. Kas iš to, kad ryšulių turėjo, juos vis tiek šaudė prie duobių. Šaudė. Vieni buvo nušauti, o kiti taip į duobę krisdavo.

Alicija Žukauskaitė: O jūs iš kur šitą žinote?

Henrika Kačiupienė: Visi gi žinojo, pasakojo. Ten mums neleido eiti.

Alicija Žukauskaitė: O po to ar jūs buvot nuėję į tą vietą?

Henrika Kačiupienė: O po to buvau... Aš Ukmergėj buvau baigusi mokytojų seminariją, o paskui įstojau į pedagoginį institutą. Aš nenorėjau būti pradinių klasių mokytoja.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs buvot nuėjusi į tą Pivonijos šilą?

Henrika Kačiupienė: Buvau, buvom.

Alicija Žukauskaitė: O kada tas buvo?

Henrika Kačiupienė: Oi, aš jau mokiausi ten Ukmergėj. Eidavom pasižiūrėt žydkapių.

Pivonija buvo pora kilometrų.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Aš suprantu. Tai po kiek metų?
Henrika Kačiupienė: Po poros metų. Aš jau tada buvau įstojusi į mokytojų seminariją.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, kas atsitiko Širvintose su žydų turtu?
Henrika Kačiupienė: Turtą jie pasiėmė, tie milicininkai, tie skrebukai. Visą turtą iškraustė, išmėtė, patys pasiėmė. Patys viską darė.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip pasiėmė?
Henrika Kačiupienė: Nemačiau, bet visi taip kalbėjo. Mes gi nėjom prie tų turtų, mums nereikalingas turtas.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs galėtumėte paskyti, kad ir vaikas buvotė, kad tie skrebai buvo girti?
Henrika Kačiupienė: Ne, aš nežinau. Žiaurūs buvo labai, mušdavo su lazdom.
Alicija Žukauskaitė: Kur buvo žydų getas?
Henrika Kačiupienė: Buvo Širvintose.
Alicija Žukauskaitė: Aš suprantu, bet ar tai buvo koks nors pastatas, ar tai buvo kvartalas?
Henrika Kačiupienė: Taip, pastatas buvo, ir buvo žydų sinagoga, ir ten jie meldėsi.
Alicija Žukauskaitė: Tai getas buvo sinagogoj?
Henrika Kačiupienė: Ne, ne, getas atskirai, o sinagoga atskirai.
Alicija Žukauskaitė: Tai kas ten buvo per pastatai ar pastatas?
Henrika Kačiupienė: Pastatas buvo paprastas, ten žydai suvaryti buvo. O sinagoga tai kur meldėsi. Ir rabinas buvo Širvintose...
Alicija Žukauskaitė: Ar būdavo taip, kad žydus išleisdavo iš to geto išeiti pasivaikščioti?
Henrika Kačiupienė: Nemačiau.
Alicija Žukauskaitė: Klasėj, mokykloj po to, kai žydų neliko, ar teko pastebėti, kad kas nors būtų gražiau apsirengęs, su laikrodžiu koku nors?
Henrika Kačiupienė: Ne, nebuvo. Laikrodžius mes turėjom, tėvas mums nupirkdavo.
Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su žydų namais?
Henrika Kačiupienė: Paskui, turbūt, pasiėmė kiti žmonės. Nežinau aš to.
Alicija Žukauskaitė: Ar yra tekę matyti dar kokių nors nusikaltimų, išniekintų žmonių Širvintose karo laiku?
Henrika Kačiupienė: Tuos miškinius (pokario partizanai, A.Ž. past.) atveždavo prie bažnyčios arba prie paminklo, išrengdavo ir numesdavo nuogus. Ten buvo paminklas gražus Jūratei ir Kastyčiui, tai prie to paminklo išmesdavo nuogus miškinius ar partizanus.
Alicija Žukauskaitė: Tai koku čia metu buvo?
Henrika Kačiupienė: Čia turbūt prie vokiečių buvo dar. Aš jau neprisimenu.
Alicija Žukauskaitė: Tai ar prie vokiečių, ar prie rusų?
Henrika Kačiupienė: Prie vokiečių... Žydus nemesdavo ten prie bažnyčios, prie to paminklo. Tik tuos partizanus.
Alicija Žukauskaitė: Norėjau dar truputį patikslinti apie tą eiseną, apie tą koloną, kurią jūs matėt. Kaip sargyba, ir tie skrebai, ir tie vokiečiai elgėsi su tais, kuriuos jie varė?
Henrika Kačiupienė: Jie žiūrėjo, kad neitų vaikai kartu. Jie mus išvarydavo, o mes vis tiek lendam.
Alicija Žukauskaitė: Tai jus išvarydavo, o kaip ta sargyba elgėsi su žydais?
Henrika Kačiupienė: Su žydais? Mušė juos. Jie ėjo kaip avelės. O jie vis tiek žiūrėjo, kad eitų pasitempę kaip reikiant.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: O su kuo mušė?

Henrika Kačiupienė: Su lazdom. Nešaudė, bet lazdas turėjo rankose, ir duoda per nugarą, per galvas.

Alicija Žukauskaitė: Duodavo per galvas visiems, ar tik tiems, kurie nepaeidavo?

Henrika Kačiupienė: Tiems, kurie nepaeidavo, pirmoj eilėj, o paskui kliūdavo ir kitiems.

Alicija Žukauskaitė: Ar buvo tokių, kurie visiškai negalėjo paeiti?

Henrika Kačiupienė: Buvo. Žinoma, 25 km didelis atstumas, ir senukų buvo tokių, senutėlių. Kaip jie gali paeit? Tai jiems duodavo per galvą, per nugarą.

Alicija Žukauskaitė: O ar buvo kokių nors vežimų, kad su vežimu vežtų?

Henrika Kačiupienė: Nebuvo, tik ėjo ir ėjo kolonos tos. Be galo daug. Aš prisimenu tą koloną, tai per visas Širvintas...

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.